

Как да изгоним скуката от училище ?

1. Коя беше най-интересната идея, която прочетохте?

Доц. Емилия Миланова: Имаше доста интересни идеи като: създаване на учебна филмотека с документални филми, практикуване на йога в часовете по физкултура с цел освобождаване от напрежението, реализиране на междуучилищни проекти на национално и международно ниво, или дни на отворените врати в университетите за онези, на които предстои кандидатстване. Но като цяло децата нямаха толкова детайлно развити предложения, колкото използваша всеки ред, за да разкрият колко е остарял подходът на образователната ни система и как това трябва да се промени.

Красимира Величкова: Не мога да отлича една конкретна идея. Имаше есета, които бяха интересни като формат – приказка, рап песен, разказ за други светове... Изненада ме едно есе, в което се предлагаше да се увеличи броя на часовете по физика!!! И в тях учениците да изобретяват (преоткриват) наново големите открития в тази наука.

Мария Донкова: Определено българските ученици имат много повече от една интересни идеи, така че за мен списъкът с най-интересните е дълъг и е съставен от равностойно интересни предложения. Идеята, която ми се иска възрастните добре да осмислят е на ученик в 9 клас: "На първо място трябва да ни се дава възможност за дозирано и контролирано самоуправление и саморегулиране. Делегирането на доверие поражда чувство за отговорност и интерес към цялостния живот в училище."

Михаил Стефанов: Най-интересната идея определено беше създаването на ученическа Корпорация за идеи – няколко ученици се събират заедно и основават Корпорацията за идеи. Нейната основна задача е да мотивира всички техни съученици да станат по-активни в даването на идеи за подобряване на средата и живота в училище. След това Корпорацията има за задача да подбере най-интересните идеи и да спомогне за тяхното популяризиране и осъществяване.

Пролет Велкова: Интересно е, че от толкова прочетени есета, не мога да открия една интересна идея. Защото идеите се повтарят, сякаш са преписвани. Това на пръв поглед шокира, но всъщност е съвсем закономерно – идеите за промяна са така еднакви, както еднакви са и проблемите, които мъчат децата. И ако някой действително се интересува от тези проблеми, то те са описани с кристална яснота и единомислие.

Роберт Ковачев: Много щури неща прочетох. Но ще посоча най-интересната практична идея! Прегледах отново есетата с най-високи оценки в моята класация и в повечето от тях се настоява за специализация по предмети след 10 клас. Иначе казано, математиците не искат да дъвчат граматика още две класа, историците – физика и т.н. – искат да се занимават повече с това, с което ще кандидатстват.

Цвета Брестничка: Повечето идеи, които бяха описани в есетата, имаха своя смисъл и послание. Голяма част от тях бяха по-скоро констатации на проблемите в училище - какво демотивира младите хора. Положителното в част от есетата е, че учениците отбелязват нещата, които ги тревожат, но паралелно с това дават решения, които според тях биха променили обстановката в училище. Друг положителен аспект е и това, че младите хора имат предложения, които самите те ще случват или биха случвали в училищата си. Ето някои от идеите в есетата: Провеждане на повече открити уроци (часът по философия или история да се проведе в двора на училището или в парка, ако има наблизо такъв); възможности за провеждане на повече дискусии в часовете. Учениците да могат да участват активно в часовете; обсъждане на актуални проблеми от съвременното в различните часове. Обновяване на учебния материал; повече часове по спорт; часове по социални умения, които да изграждат у тях способности за справяне със съвременния свят и да са успешни

хора; провеждане на специални дни в училището – например учениците организират „Ден на домашните пантофи“ в който активно се включат и учениците, и учителите.

2. Коя според вас е успешната формула за мотивация на днешните ученици?

Красимира Величкова: Рецептата я дават самите ученици. Те искат да учат не просто като слушат - а като видят, пипнат, усетят, общуват. Това означава много повече практически занимания в часовете и извънкласни дейности, в които самите те имат възможността да творят. **Михаил Стефанов:** Изхвърлете зубренето и въвлечете децата в процеса – накарайте ги да дават идеи какво самите те могат да направят, а после им дайте свобода и ресурси да го правят. Нека те сами инициират и реализират промяна в средата, в начина, по който се случват нещата в училище

Пролет Велкова: Много пространни стратегии успяха да НЕ отговорят на този въпрос, какво ли пък да се отговори с няколко думи. Но всъщност и една дума може да свърши работа, ако тя е ТВОРЧЕСТВО.

Роберт Ковачев: Скъсяването на дистанцията между преподаватели и ученици. От прочетеното, става ясно, че учениците си мечтаят за преподаватели с отношение към тях. Може би това е точната дума – ОТНОШЕНИЕ и тя присъства много рядко в примерите, посочени в есетата. Другото – компютри, интернет, екскурзии, предметяване на обучението, извънкласни забавления и т.н., вероятно ще стане масова практика след време.

3. Според учениците кои са причините за скуката в училище?

Доц. Емилия Миланова: Често като причина за скуката са посочени остарелите методи на обучение, учебници, написани на сух и сложен за тях език и липсата на възможност и те да участват в учебния процес. Днешните ученици имат нужда от среда, в която на практика да прилагат усвоените знания, от учители, които да ги разбират, и от възможност да се включат в процеса на вземане на решения за тяхното собствено образование. На този етап училищната среда не им предоставя алтернативи за избор, независимо дали става въпрос за спорт, занимания по интереси или обучение по чужди езици.

Мария Донкова: Практически 100% от участниците посочват категорично едно ужасно трио:

1. учебно съдържание в необясним обем, което няма връзка с нищо в “реалния живот”,

2. описано много зле в безполезни хартиени учебници и

3. преподавано “на конвейър” по скучен лекционен начин, със скорост, която убива всяка възможност за научаване от учениците и прави цялото начинание ужасно скучно и за.... учителите. Над 80 % добавят към този “Бермудски триъгълник” и липсата на пространство/време в училище за неща, които учениците са избрали да правят, като много важен бемол е че те искат да правят интересни неща както със съучениците си, така и с.... учителите си.

Михаил Стефанов: Причините са навсякъде другаде, но не и в самите ученици – така смятат те и това много ме изненада. Между тях са скучни преподаватели, малко спорт, малко извънкласни дейности, ранно ставане, твърде дълги часове, твърде малки междучасия, дори малки стипендии.

Цвета Брестничка: Самите ученици извеждат статичността на преподаването и отдалечеността на материала от техния живот като основни причини. От думите им личи, че училищната среда като обстановка не отговаря на нуждите им. Училището има за цел да даде на своите възпитаници отправна точка към действителността и умения за адаптиране към нея. Това обаче може да бъде съчетано с повече извънкласни

дейности, като се има предвид смяна на самата обстановка от формата на сегашната класната стая към по-открито и интерактивно пространство.

4. Споделете вашето впечатление/ емоция като член на журито в програмата Силен старт.

Красимира Величкова: На първо място бях впечатлена от желанието на учениците техният глас да бъде чут. Забавлявах ме различните форми на есетата – имаше дори рап-песен. Изненадата за мен беше «политическото» говорене, с което явно вече и децата са заразени – почти всички се бяха втурнали да мислят не за малка конкретна промяна в тяхното собстве-

Мария Донкова: Вълнуващо преживяване. Голямото количество участници дава впечатление за достоверна картина и представителност на мненията. Общото усещане е, че децата имат доста по-точна представа от много възрастни за причините училището да е все по-малко важно място за тях. За мен лично най-впечатляващи бяха две общи позиции в повечето работи:

1. учениците са готови за “контролирано самоуправление” и осъзнават отговорността, която произтича от него.
2. децата са много чувствителни към социалните различия и искат съзнателно училището да е територия забранена за социални различия.

Според мен, имаме пред нас поколение, което има сериозен потенциал да промени радикално обществения живот в страната ни и икономическия пейзаж. Дано възрастните сме достатъчно мъдри да му дадем шанс да получи добро образование тук и сега. Нямаме нито минута повече за общи приказки и разсъждения.

Роберт Ковачев: Думите, които задаваха общия тон на есетата, бяха «искам» и «трябва» и ако трябва да вляза в същия патос, «искаше» ми се да прочета повече есета, които да казват «направих» и «предлагам», «заедно с...» и т.н. Това, обаче, не е толкова странно, като имаме предвид, че поколенията в училището се променят много по-бързо от системата, която ги обучава и търпението им се изчерпва. Учениците, сякаш, изглеждат по-адекватни от методологията и учебните програми.

Цвета Брестничка: Прочетох много интересни идеи, които обогатиха представата ми за съвременните ученици, техните потребности, идеи, нещата, които ги вълнуват. Впечатлена съм от креативните идеи на някои от учениците и от алтернативите, които дават като решения на актуални проблеми. Необременени от стандартните формули за живота, те изразяват вдъхновено мнението си с очакване и надежда за желаната промяна. Четенето на есетата се превърна в интересно занимание, което поддържаше интереса и вниманието ми до самия край. Инвестицията на време и концентрация се отплати чрез една по-цялостна картина за вижданията и преживяванията на учениците.

5. Ще изгоним ли скуката от училище?

Доц. Емилия Миланова: Да, вярвам, че с общите усилия на бизнеса, неправителствените организации, институциите, родителите и не на последно място на самите ученици, това би могло да се случи. Най-малкото сме длъжни да поставим началото.

Мария Донкова: Да. При условие, че:

1. Сме честни с децата. Честните отговори на въпросите какво учат, защо това и защо

така, защо ги оценяват така и какво означават оценките им, ще променят ра-

дикално отношението на децата към ученето. От което училището ще се промени мигновено.

2. Се откажем от на-ционалния спорт “да назовем виновния, който не съм аз” и времето, което сега отделяме за него, да го посветим на онова предложение на децата, за което ни стигат сили и ум - в едно училище, в един клас, или в цялата страна - всеки според силите си.

3. Убедим медиите да покажат всеки успешен опит за изгонване на скуката от училище по подходящ за съвременните информационни канали начин, така че в следващите 3-5 години всички граждани на България до един да са в течение, че има начини, че е възможно и като се натъкнат на скука в училище да не седят да чакат мрънкайки някой друг да измисли решение, а да действат веднага.

4. Убедим учителите, че им имаме доверие и като се приближаваме до тях, то не е за да ги уличим в липса на професионализъм, а за да ги попитаме дали и как е най-добре да се случи промяната от тяхната професионална гледна точка.

5. Всички заедно - с децата включително - да не оставяме политиците на мира, докато те заедно с администрацията на образователната система не разчистят запуснатата градина на нормите и процедурите, които пречат на деца, учители и родители да направят училището уютно място за полезен труд и радост от труда.

Пролет Велкова: Това би било равно на революция. Революция на ценностите. Но тя не е възможна в училище, преди да се е състояла в обществото.

Роберт Ковачев: Не, разбира се, ако сме реалисти! Което не значи, че не трябва да се опитва! Защото, първо, тя няма да си отиде без бой! Второ, за да бъде изгонена, трябва да се променят куп неща – които обобщено можем да наречем «модернизация на средното образование». Трето, много е важно примерът на отделни училища и ръководства да бъде популяризиран и да стана заразителен! Защото трябва първи стъпки. За да не скучаят поне тези ученици, които са любопитни към света. Ако системата не може да обхване и задоволи всички, поне да бъде по-милостива към учениците, които не се примиряват толкова бързо с модела на образование. Тези хора, трябва да бъдат забелязвани, поощрявани, тикани напред. Съвсем малко им трябва да тръгнат нагоре, точно толкова, колкото да потънат и да загубят стимула да са различни.

Една реформа в образованието се прави за масовия ученик, но далечният ѝ смисъл е да не загуби «нескучните» млади хора и да им даде самочувствие